

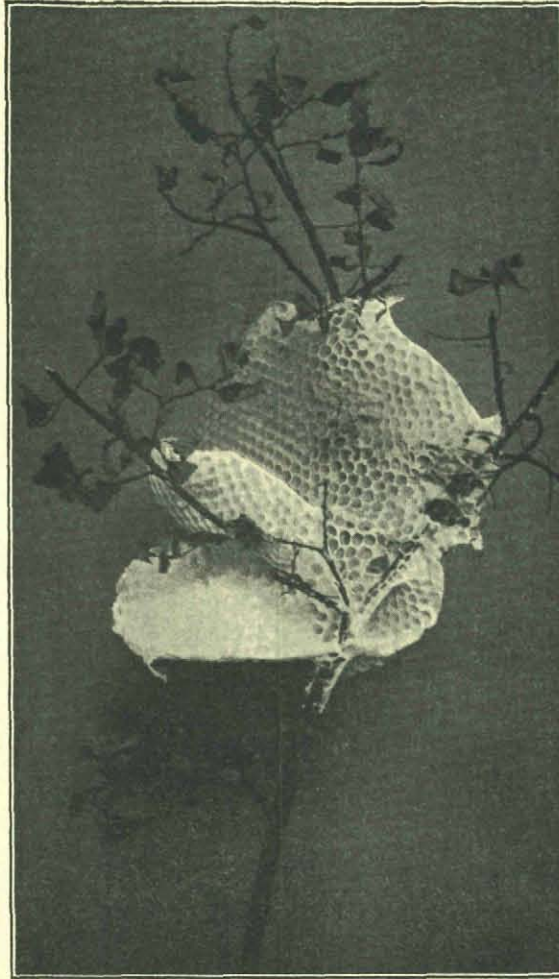
mooie dagen komen, laten ook de dieren en planten zich graag foppen. Dan gaan de ooftboomen en rozen voor de tweede maal bloeien en kan men aardbeien plukken in October. 't Eerste hebben we al gezien en op het laatste mag de slotvoogd te Wedde hopen, als de kranten niet jokken en de nachtvorsten geen streep door zijn rekening halen. Houdt het weer zich na den afschuwelijken zomer, dien we doorworsteld hebben, nu nog een tijdje goed, dan zullen we nog wel meer rare dingen zien gebeuren. Want er is veel, dat zich niet op tijd heeft kunnen ontwikkelen en in de hoop leeft, dat de zomer nog komen zal. De bijen hebben niet op den gewonen tijd voldoende kunnen zwermen, en zoo kwam het, dat sommige korven nog overbevolkt werden tegen den tijd, dat de „iemker" meer dacht aan slachten dan aan zwermen vangen. En zoo is er menige schaar, die in 't late seizoen tot den exodus besloten had, om de wijde wereld ingegaan. Hebben zulke zwermen het geluk gehad, een hollen boom of dergelijk veilig onderdak te vinden, en hebben ze nog wat leeftocht kunnen vergaren, dan is het mogelijk, dat ze het voorjaar halen.

Nu zet een bijenzwerm zich gewoonlijk eerst neer aan een tak van een boompje of struik, en als de eigenaar op zijn hoede is, wordt hij spoedig ingerekend. Maar anders vliegt de koningin met haar gevolg gewoonlijk na eenigen tijd weer heen en komt er niets van terecht. De cultuur heeft deze beestjes 't verleerd, van de vrijheid een gepast en nuttig gebruik te maken. 't Gaat er mee als met de kanarie, die 't rampzalige geluk heeft gehad, uit de kooi te ontsnappen.

De aanvoerster van een laten zwerm in het heideveld bij Rolde was dan al erg de kluts kwijt. Ze meende 't wel te kunnen klaren in de open lucht en liet haar volk de tenten opslaan aan een wilgestruik. Toen dit origineele verblijf ontdekt werd, waren de bewoners alweer verdwenen. Hadden ze bij nadere ondervinding een meer pessimistischen kijk gekregen op het nazomertje, of had een niet geheel onbaatzuchtige voorbijganger ze wel nog een veiliger verblijf waardig gekeurd en de schoone raten maar aan hun lot overgelaten? 't Was moeielijk uit te maken. Maar in elk geval vond het achtergeblevene in den heer Van Heuveln een vinder, het die naar waarde wist te schatten. En zoo raakte dit in een spoor, dat naar *De Levende Natuur* leidt. Maar omdat we het orgineel, hoe gaarne ook, niet aan alle lezers kunnen toonen, heeft de heer Herwig te Veendam op ons verzoek er een welgeslaagd kiekje van genomen.

Het stuk werk bestaat uit twee raten. De grootste, waarschijnlijk de eerste, staat vrij wel verticaal, zoodat de cellen horizontaal liggen. Daar naast op de foto er vóór, zit een kleinere, die in het midden iets gebogen is, zoodat ze boven en beneden wat schuin afstaat. Nu is er nog wat eigenaardigs aan, dat op het plaatje niet goed zichtbaar worden kon.

Beneden is namelijk de kleine raat aan de groote verbonden door een horizontale brug, even als de beide raten bestaande uit een dubbele laag cellen, maar die hier *verticaal* liggen. De eene laag heeft dus de openingen naar boven, de andere naar beneden gekeerd, een bouworde, die anders bij onze *Apis mellifera L.* niet voorkomt.

De bijen hebben het buitenverblijf niet zoo lang bewoond, dat de cellen gevuld werden, en er bleek dus niet, of ze ook de kunst verstaan een onderst-boven gekeerden pot vol te gieten. Nu lijkt ons dat stuk zelfs voor een bij wat sterk en we vermoeden dan ook, dat ze wel nooit zouden zijn gevuld, maar dat de brug alleen moest dienen om de tweede raat steun te geven; want, daar deze maar aan één dun takje was vastgemaakt, moet zij al gauw zijn begonnen te schommelen. Maar dan is het eigenaardig, dat ook hier aan den, voor dit doel onpractischen celvorm is vastgehouden. Moet men aan den eenen kant dus toegeven, dat de beestjes overleg gebruiken bij den bouw, aan den anderen kant blijkt, dat zé aan een vorm gebonden zijn, dien ze niet naar omstandigheden kunnen wijzigen. Dit kan met een bevestigen, dat de koningincellen in vorm slechts afwijken, door dat ze niet tusschen andere cellen inzitten.

De zeshoekige celvorm bestaat in dit stuk werk overal, en zelfs daar, waar er een wilgeblad is ingewerkt (boven rechts) liggen de bodems nog goed afwisselend tegen elkaar aan. De cellen zijn gedeeltelijk reeds op de volle diepte gereed; in een enkele

bevindt zich wat stuifmeel. Van broedcellen voor darren of koninginnen geen spoor. Een ervaren bijenhouder, voor wien 't geval nog nieuw was, vermoedde, dat dit het werk was van één dag.

Wildervank, Sept. '03.

H. J. SMID.

ONZE STEKELIGE VRIEND.

Dezen zomer maakte ik een vacantiereisje door het westelijk deel der provincie Drente. Op een middag dat het regende, thuis zittende, komt er een ventje naar mij toe en zoo eens met het kereltje pratende, vertelde hij mij, dat zijn hond den vorigen dag nog een „eggelvaerken" had doodgebeten. „Een wat?" was mijn vraag, daar ik den jongen niet verstond. Gelukkig kwam mijn neef mij te hulp en verklaarde mij, dat de jongen een egel bedoelde.

Slechts zelden was ik in de gelegenheid geweest er een te zien, dus vroeg ik, of hij er niet een voor mij kon vangen. O, dat was maar een klein kunstje, zei hij. Met een mandje en een klein hondje aan een touw togen we

op weg, tot we kwamen aan een aarden walletje, met dicht struikgewas begroeid, zooals men daar zoovele vindt. Hier, waar de grond onder de dichte struiken geheel bedekt was met een dikke laag oude blaren, werd het hondje losgelaten, dat ijverig begon rond te snuffelen.

Ha, daar krabde het de bladeren weg, gromde en hapte heel voorzichtig in iets, wat tusschen de bladeren lag. Een grijsbruin gespikkeld voorwerp werd losgewerkt, dat een tot een bal opgerolde egel bleek te zijn. Dit was spoediger, dan ik verwacht had. Na een kwartiertje bemachtigde de hond er nog een en welvoldaan over onze goede vangst, keerden we huiswaarts.

De beide egels werden elk in een leeg kistje gedaan, deze werden toegedekt en nu.... aan 't wurmen zoeken. In elke kist werd een handvol geworpen en dra hoorden we een zacht, smekkend geluid, ten bewijze, dat de egels aan den maaltijd waren.

Maar 's nachts wist een van de gevangenen te ontsnappen, en hoe we zochten, sinjeur was nergens te vinden. Dan ons maar met één tevreden gesteld en dezen dubbele zorg bewezen. Nu, de jongens uit de buurt, zeker aangetrokken door het zeldzame van 't geval, dat iemand een egel in gevangenschap hield, hielpen mij ijverig bij het fourageeren en 's avonds kreeg hij zelfs een geheele ringslang, die op den esch was buitgemaakt. De slang, misschien even zwaar als de egel zelf, was den volgenden dag geheel verslonden op enkele microscopische stukjes na. 't Liet zich aanzien, dat onze vraat niet met wormen zou te bevoeren zijn en dus zag ik naar een middelje uit om muizen te verkrijgen. Dit was mij echter niet mogelijk, tot een paar dagen later iemand mij een tweetal doode muisjes bracht, die hij, door muizentarwe vergiftigd, dood in de spijskast had vinden liggen. Ze waren evenwel vergiftigd en dus niet geschikt. Even stond ik in beraad, maar daar herinnerde ik mij uit *D. L. N.* het verhaal van den egel, die door een adder werd gebeten en daar geen last van had. Ik waagde het dus en wierp de twee muisjes mijn stekeligen vriend voor. Deze rook er aan en tastte dadelijk toe. Toen nummer een was geconsumeerd, werd nummer twee aangesproken, en niet het minste teeken van vergiftiging deed zich voor. We waren een en al verwondering.

Een week was ik in 't bezit van mijn egel, toen ik naar de Zaan terugkeerde. Hier werd den egel een stijfselkist tot woonplaats gegeven, waarover kippengaas werd gespijkerd. In een hoek der kist werd een bosje hooi gelegd, waarop de bewoner zich in het zonnetje — de kist stond over dag buiten — kon koesteren.

Mijn jongere broers waren natuurlijk een en al bewondering over het voor hen totaal vreemde dier en zij dolven handenvol wormen op. Ook tal van hun kameraads kwamen een kijkje nemen, en daar ieder den egel wilde zien eten, namen deze ook wurmen mee. 't Oordeel van allen bijna was: „Precies een rot met punten.”

Maar eilaas, regenachtige dagen kwamen, waarop het geen doen was, wormen te gaan zoeken en het gevolg was, dat de voeding van den egel zeer onregelmatig werd. Goede raad was duur. Eindelijk dacht mij: wanneer hij vergiftigde muizen lust, zullen gezonde kikkers toch wel niet door hem versmaad worden.

In de vochtige Zaanse weiden zijn kikkers genoeg te krijgen en spoedig werd zoo'n glatte weidespringer bij den egel toegelaten. Deze, in zijn hoekje gedoken, schrikte even op door de sprongen, die de kikvorsch deed en.... begon hem achterna te jagen. Spoedig was onze langpoot gevangen en werd opgepeuzeld. Dat was een uitkomst. Dagelijks at de egel nu drie, soms wel vier of vijf kikkers per dag op en 't beest voer er wel bij. We konden zien, dat het groeide.

Na de kikkers werden hem ook visschen voorgezet, zooals kleine baarsjes, vorentjes en witvischjes, die met smaak verorberd werden. Alleen van bot had hij een afkeer. Van nu af werd hem alles {wat maar dierlijk was, voorgezet, zooals kliekjes vleesch, gerookte-palingvelletjes, spekzwaard, enz., die steeds met smaak verorberd werden.

Evenwel, van al die maaltijden bleven kliekjes over, en daar het ondoenlijk was, iederen dag het gaas los te slaan, 't hok uit te spoelen en 't gaas weer op te spijkeren, begon het egel hok een onaangename lucht te verspreiden. Gelukkig stond een oud kuikenshok leeg en dit werd ons egeltje als verblijfplaats aangewezen. Dat was eene verbetering! We hadden ook opgemerkt, dat onze egel 's nachts het levendigst was en zoo hield hij zich ook nu over dag in het hokje schuil en wandelde 's nachts in de loop. 's Avonds werden dus het voer en een klomp met water in het hokje neergezet.

Toen de kikkers slecht meer te vangen waren door het aanhoudende slechte weer, kreeg ik den inval eens te beproeven of brood in melk geweekt geen goede diensten kon bewijzen. De proef werd genomen en gelukte.

Elke dag at de egel nu een snee brood van pl.m. 6 cM. dikte met 2 theekopjes melk, tot voor een dag of drie het eten onaangeroerd bleef. Onderzocht werd nu of onze maat dood was, maar dit was niet het geval. Waarschijnlijk was de winterslaap begonnen. We deden dus een groote bos hooi en dorre bladeren in het hok en hierin heeft hij zich heerlijk ingerold. Nog eenige dagen hebben wij voor alle zekerheid het eten neergezet, maar er werd niet van geprofitteerd, zoodat de winterslaap zeker nu wel degelijk begonnen is. We zullen nu maar hopen, den egel ongedeerd den winter te zien doorbrengen.

R. SCHOEMAKER.

Koog a/d. Zaan, Dec. 1902.

WATERPLANTEN.

Een sierlijk plantje is de veel aan de kanten der sloot voorkomende *Berula*.

Vaak staan ze in dichte bossen hier of daar op een schilderachtig hoekje tegen hooge biezen gedreven; hun mooi-geteekende blaadjes, hun helder frisch groen doen ze vroolijk uitkomen tegen het doffe blauwgroen der lisschen.

Ieder plantje op zichzelf is niet groot, slechts enkelen groeien uit tot planten van eenige decimeters hoogte met flink ontwikkelde stengelbladeren; maar vele plantjes zijn onderling verbonden en zoo vormt het geheel een aardige groepeerling.

Nemen we één plantje op uit de sloot om dit te bezien dan halen we er tegelijk verscheidene aan den oever, die onderling door een soms ellenlange rolronde stengel verbonden zijn. Deze stengel wordt door de moederplant uitgezonden en telkens op eenige afstand van elkaar ontwikkelen zich kransgewijze eenige luchtwortelen. Op diezelfde plaats vormt zich later het nieuwe plantje op de volgende wijze: Eerst als een ruitje te paard hecht zich een vliezige schub boven op den stengel vast; hooger op ontwikkelt deze een bladstengel, die een 5 à 6 tal tegenoverstaand bladerenpaar draagt; regelmatig ingesneden, spits toe-loopende blaren, terwijl een drieledig ingesneden blad aan de top prijkt.

Het vliezig onderdeel van den stengel omvat een nieuw blad, dat op zijne beurt weer een ander omvat, zoodat het